

LBRIS

We know
books

CARTEA ÎNTÂMPINĂRILOR

- o istorie literară alcătuită din cronici -

3

de

mihai posada

LIMES
2024

Pentru Tița Maria

CUPRINS

Nuta autorului: <i>Singur printre creatori?</i>	11
2000	
<i>O linie aproape neagră</i> – Mircea Bârsilă.....	15
2001	
Gabriel Stănescu – „în căutarea poeziei”	23
2007	
Hellmut Seiler – <i>Pădurea de interdicții</i>	31
2008	
<i>Ochii albaștri</i> , un roman antitotalitar de Alina Diaconu	38
Anca Sârghie și Alexandru Brașovean – întâlniri radiofonice.....	44
<i>Pagini de Pateric Românesc</i> înmănunchate de George Căbaș.....	47
2009	
Elena Olaru-Miron sau harul povestirii	51
2010	
<i>Dimensionen</i> – un volum plurilingv al Gabrielei Kendeffy-Hermann.....	55
2012	
Un artist arborescent: Emil Cătălin Neghină	59
George Căbaș – <i>Întâlniri în Țara Sfântă</i>	63
2014	
Un sonetist la ora antologiilor – Marian Dopcea.....	69
Ștefan Goanță – <i>Cartea Frumoasei sau Marele Nespus</i>	75
Șerban Chelariu – <i>Piele și unghii</i>	86
Cornel Ungureanu, despre Vasile Voiculescu	90
Leo Butnaru – <i>Cu genunchii pe zaruri</i>	97
2015	
Rodica Grigore, despre realul miraculos	103
George V. Precup – de 3 ori <i>Aferim</i>	
1. Un <i>qadi</i> creștin	109
2. <i>Aferim</i> , sau despre celula de siguranță a iubirii-poezie.....	112
3. Scrisoare deschisă către poetul G. V. Precup	118

Ion Onuc Nemeș – <i>ASTRA în satul meu</i>	124
<i>Săliștea din inima</i> lor: T. Costăchescu și I. Ciocan.....	126
Despre al doilea volum al cărții dlui Manuel Valeriu.....	130

2016

<i>Ochiul și Cuvântul</i> profesorului Ioan Mariș – esteticianul.....	135
Victor Ravini, sau gâlceava mioritologului cu lumea.....	137

2017

Dumitru Chioaru – <i>Ars orphica</i>	153
Costel Stancu, un orfic tardiv între avangardiștii 'ceștia de pe urmă.....	157
Un arhitect peisagist al poeziei – Octavian Doclin.....	163
Anca Sârghie – primul volum al unui „vis românesc”.....	167
<i>Mormintele insomnice</i> ale poetului Dumitru Cristănuș.....	175
O samă de cărți ale Soranei Maier.....	178
Andrei Zanca – <i>integrala efectului de fluture</i>	181
Aripile Îngerului, sau cronică unei familii de cărți (Ada & Tavi Doclin).....	184
Cronica Paralelă: Ela Iakab – Ion Oprișor.....	192

2018

<i>Pisica de lemn pictat</i> a Simonei-Grazia Dima.....	197
<i>Pe Corso</i> , cu Adrian Popescu, purtătorul de Umbria.....	206
Remus Valeriu Giorgioni în <i>Marea, o frescă livrescă</i>	211
Nicolae Cristea, <i>Meditațiuni politico-istorice. Spre Marea Unire</i>	217
Un est et al firescului existenței durabile: poetul Gabriel Hasmațuchi.....	222
Un medic plastician-filosof: Gheorghe Mircea Mitrohin.....	225
Adrian Iancu – <i>Triunghiul clasic</i>	229
Valentin Leahu – <i>Poeme pe nota de plată</i>	235
Un pământean al umorului nativ: Dumitru Bădița.....	238
Menuț Maximilian, poet și critic.....	245
Adrian Alui Gheorghe: poetul ca și prozatorul.....	249
Limba română în diaspora: Rely Schwartzberg.....	257

2019

Octavian Doclin – <i>Și punct. Și de la capăt: poeme</i>	261
Rodica Braga – <i>Zgomotul liniștii</i>	265
Un prinț al melancoliei: Ioan Radu Văcărescu.....	269
<i>Lacrima Anei</i> – antologie românească de Gheorghe Păun.....	275
Al doilea volum al unui „vis românesc” scris de Anca Sârghie.....	277
Dumitru Cristănuș – <i>Livada Noptii</i>	280
Dialoguri cu un cioranist: Ionel Necula.....	286
Șerban Chelariu – <i>Respir</i>	288

<i>În drum spre Emaus</i> , cu povețele Părintelui Necula.....	292
O luciditate antrenată să fascineze – Mariana Codruț.....	296
Nicolae Silade – <i>Calea Victoriei</i>	299
Valentin Lucian Mureșanu – <i>Confesiuni în dialog</i>	305
<i>Incantații luciferice</i> cu Dumitru Mălin.....	312
Transparențe „esoterice” la Alexandru Ovidiu Vintilă.....	318
Două cărți cu poezii de Costel Stancu.....	323
Nicolae Cristea, vol. 4 – <i>Publicistica</i>	326

2020

Rodica Braga – <i>Sabia de lumină</i>	334
Un culegător de frumuseți: Lörinczi Francisc-Mihai.....	340
<i>Fonfleurile</i> ironistului Mihai Batog-Bujeniță.....	346
<i>Români de roman în Japonia. 14 RO-NI-ni</i> , prezența de Radu Șerban.....	352
<i>Havuzul</i> Simonei-Grazia Dima.....	357
Un maestru al teoriei imaginarului: Mircea Braga.....	361
Dumitru Chioaru – <i>Respirația subacvatică</i>	364
A. Sârghie, vol. 3 al <i>visului românesc</i>	370
<i>Istoria românilor canadieni</i> – Ștefan Străjeri.....	373
<i>Cetățile de scăpare</i> ale lui Ioan Barb.....	375
<i>Everestul</i> lui Nicolae Silade.....	382
<i>Călătorii</i> cu Mariana Pândaru.....	385
Radu Matei Todoran, <i>Clopote de lemn</i>	388
Teofil Răchițeanu – <i>Poeme cu Mama</i>	393
Dumitru Mălin: <i>În munte, lângă piatra cântătoare</i>	399
Despre Nicoleta-Cristina Scarlat, eliadista-poet.....	402
Confecția misticului autoficțional: Ela Iakab la <i>Aethris</i>	405
Geo Bogza, <i>O sută și una de poezii</i>	409
Lucian Blaga – omul și opera, în viziunea Anei Selejan.....	413
George Căbuș, despre Sfânta Maria Magdalena.....	420
<i>Secvențele senectuții</i> unui călător umanist: Titu Popescu.....	425

2021

Ioan Radu Văcărescu – <i>O grădină a poeziei</i>	432
Ioan Barbu – <i>Vara cade într-o zi de miercuri</i>	434
Menuț Maximilian – <i>Frontiere etnologice</i>	436
Costel Nedelcu, Marietta și <i>Violetta de Sadova</i>	439
Despre publicistul Nicolae Cristea.....	443
Radu Șerban – <i>Cuget senin</i>	446
<i>Scenele sibianului</i> Dumitru Chioaru – traduse de Beatrice Ungar.....	449
<i>Citirea oaselor</i> , după Dumitru Cristănuș.....	452
Radu Matei Todoran – <i>Pergamentele uitării</i>	455

Ioan Gligor Stopița – <i>Îngerul Ionduh</i>	457
Ana Selejan – poetă.....	463
Ioan Barb – <i>Descântec pentru amăgît uitarea</i>	466
Vasile Morar – <i>Un mag alb printre umbre</i>	468
Gheorghe Vidican – <i>Suburbiile fricii</i>	470
Despre câteva culegeri, la încheierea lui 2021 (Gheorghe Păun; Simona-Grazia Dima; Leo Butnaru).....	472

2022

Daniel Deleanu, despre Mircea Ivănescu.....	475
Ioan Barb – prozator și poet.....	482
Anca Sârghie – <i>Radu Stanca și Sibiul</i>	489
Teofil Răchițeanu – două culegeri de catrene.....	493
Dumitru Chioaru – <i>Colocviale</i>	495
Sorana Maier, Constantin Necula – <i>Rădăcinile admirării</i>	497
Titu Popescu – estetica existenței.....	502
Radu Matei Todoran – <i>Conspirația clepsidrei</i>	505
Gheorghe Vidican – <i>O sută și una de poezii</i>	511
George V. Precup – <i>Culoarea coniacului tânăr</i> (ed. II).....	513
Menuț Maximilian – <i>Spiritul locului</i>	517
Mariana Pândaru – <i>În cuvinte simple</i> (bilingvă).....	518
Lörinczi Francisc-Mihai – <i>mocănița poetică</i>	522
Marilena Apostu – <i>Umbrele nu fac zgomot</i>	525
Emilia Amariei, două culegeri cu poezii „native”.....	527

2023

Ultima carte a lui Mircea Braga.....	534
Nicolae Silade – <i>e o n</i> (un fel de antologie).....	537
Ioan Topârceanu – bilingv.....	540
Dumitru Mălin – <i>Sub geana însângerată</i>	544
Leonid Dragomir – <i>Despre înțelesul filosofiei</i>	547
<i>Torcătoarele</i> lui Cornel Teulea.....	550

Singur printre creatori?

Atunci când scriu despre cartea unui confrate, fie el mort sau antum, realizez în fapt un autoportret al meu, folosind „culorile” autorului căuia îi comentez nuanțele și tonurile, compoziția și ideea plastică. „Creatura” în speța obiectului de artă, fie textual-literară, fie vizual-plastică, este un dat pentru comentatorul operei „create” de autorul comentat prin efortul criticului-interpret care îi vine în întâmpinare. Dacă, pentru criticul de artă, *interpretarea imaginii este, într-un fel, și o traducere* (vezi interviul omonim citatului de mai sus, realizat cu Victor Ieronim Stoichiță, de Raluca Alexandrescu, în OBSERVATOR CULTURAL, București, Nr. 54, din 6 martie 2001), atunci comentatorul textual firește că poate fi asimilat interpretului de imagine, în sensul că folosirea capacităților personale în sens analitic-critic-sintetic precum și a erudiției aflate la îndemână, întru descifrarea operei literare (indiferent de gen sau întindere) nu este, în ultimă instanță, decât încercarea de realizare a unui act de trecere/circulație dincolo de vămile istoriei & teoriei literare. Și de bună seamă dincolo de granițe geopolitice, ideal avut mereu în vedere de noi, pentru receptarea cuvenită, ca întreg, a culturii noastre produse în Țară sau pe alte meleaguri, din tot felul de motive. Se folosește în acest nobil scop, ca pretext, tocmai meșteșugul înlocuirii fotografiei din actul de identitate original, cu autoportretul celui care (i) se insinuează ca interpret (vezi *opera de artă ca obiect de plăcere* și, de asemenea, opțiunea *numai pentru erudiția care poate fi pusă în slujba unor descifrări de sensuri* – potrivit aceluiași celebru comentator de artă român, Cavaler al Literelor și Artelor Republicii Franceze – scriitor, istoric și critic de artă, cu triplă cetățenie –spaniolă, română, elvețiană).

Opiniile despre acest gen de preocupări culturale, literare, aplicative dacă vreți, sunt foarte diverse. De aici, mottourile alese. Experimentatul profesor, istoric și critic literar Nicolae Manolescu, președintele Uniunii Scriitorilor din România, spunea cu prilejul inaugurării bustului poetului Eminescu, în Piatra Neamț, la 14 ianuarie 2014: *Să nu credeți chiar că ne citim între noi. Nu, mai sunt unii care o fac, așa, sunt niște fraieri, se cheamă critici literari, restul cum o să se citească între ei? Să moară de invidie? Nu*

se poate. *Vă spun eu, pot să se supere pe mine. Ia întrebați-i pe scriitorii români când au citit ultima dată din Eminescu o poezie?* Dezbateri pe această temă vor fi fost multe, desigur, și în cadrele vieții literare de la noi, de-ar fi să amintim doar editorialul/ articolul „Cititorul și critica literară” semnat de N. Barbu în CRONICA, Nr 8 (159) de sâmbătă. 22 februarie 1969, firește, atins de aripa ideologiei marxiste a momentului – și criticându-i ca atare pe N. Manolescu și pe I. Negoieșcu, precum și „masa rotundă” găzduită de revista AMFITEATRU, Nr. 12/ 1968, cu „oniriștii” Leonid Dimov, D. Țepeneag, Daniel Turcea, Laurențiu Ulici. Și câte altele vor mai fi fost... Din opiniile despre „strania” preocupare de critic literar se cuvine să mai amintim aici și un editorial mai vechi al criticului literar de profesie N. Manolescu, publicat în ROMÂNIA LITERARĂ, Nr. 13, săptămâna 11-18 aprilie 1995 și intitulat chiar „Critica literară”, din care extragem: *Cel mai greu mi-a venit, de când mă știu, să răspund întrebărilor despre rostul criticii literare. [...] Argumentele cele mai solide în sprijinul criticii sunt, desigur, acelea de ordin așa-zicând instituțional: în absența criticii, n-ar exista literatura ca ordine și nici posibilitatea unei Istorii a ei; critica omologhează și instituie canoane care stau la temelie alcătuirii patrimoniului de valori al națiunii. [...] Eroarea multora provine din aceea că au despre critică ideea greșită că este o știință, ori ceva savant, o metodă, un sistem, o construcție bazată pe analiză lucidă și pe informație exhaustivă. După aproape cinci decenii de când citesc și după trei și jumătate de când sunt critic profesionist, am dreptul să denunț această eroare (care a fost, în tinerețe, și a mea) și să afirm răspicat că metodele, sistemele, informația și restul n-au nici o valoare, adevărata critică fiind o lectură ingenuă și plină de pasiune a cărților. Mai ales începătorilor trebuie să le spun asta: esențialul, când scrii despre o carte, este același, ca atunci când o citești: să-ți placă, să-ți agite spiritul, să-ți ridice întrebări, să te neliniștească etc. Cât despre modul de a organiza toate aceste emoții într-un studiu, într-o carte de critică, dați-mi voie să vă mărturisesc cu mâna pe inimă că el a fost, de fiecare dată, o invenție a mea, o chestiune de pură spontaneitate, pe care am încercat, e drept, s-o îmbrac în uniformă profesională. Nu credeți în această uniformă! Nici o analiză nu e cu adevărat sistematică și nici o bibliografie nu e reală (în capul meu există totdeauna cealaltă bibliografie: conexiunile absolut întâmplătoare pe care le fac între cărți); toate metodele sunt o simulare a științificului și toată critica e o lectură, o descoperire, o bucurie, un viciu, o boală incurabilă. Nu știu dacă dl Manolescu mai este de acord cu opinia aceasta din 1995, dar azi, în anul 2024, ea sună foarte bine.*

Actualitatea ei mi se pare perenă, dincolo de „mode și timp”, cum ar zice Ion Barbu.

Volumul 3 al Cărții întâmpinărilor – o istorie literară alcătuită din cronici – urmează după primul, apărut la Iași: Tipo Moldova, în anul 2012, respectiv al doilea, la Satu Mare: Inspirescu, în 2018. Notele bibliografice de la finalul textelor sunt cele cunoscute de mine, indicând publicațiile în care am publicat respectivele texte, cum și acelea la care, nu de puține ori, le-au publicat alții. Nu consider că apariția în presa literară a unui comentariu critic în câteva publicații, împrăștiate geografic, impietează cumva asupra pretențiilor de exclusivitate a unor redacții, azi, când circulația revistelor de specialitate este aproape nulă la nivel național, ba dimpotrivă, sporește accesul cititorilor lipsiți de informație așa cum s-ar cuveni. Nu e vorba de suprasaturarea cu „operele” nimănui, discutăm doar despre circulația informației textelor de întâmpinare, de informare a publicului, nu exclusiv a specialiștilor, prin intermediul revistelor culturale, literare, artistice. Dar, firește, respect cerințele exclusiviste de care se face încă uz cu inexplicabilă detașare de realitatea pieței publicațiilor literare de la noi.

Am organizat textele – pe cât mi-a stat în putință – conform principiului cronologic, lăsându-le să curgă potrivit anului de apariție al cărților comentate, nu aceluia al publicării cronicilor din care, picătură cu picătură, a căpătat substanță și volumul acesta, ca un lac de acumulare, ca un potir. De aici, propunerea de „istorie alcătuită din cronici”. Când am avut de a face cu volume scrise în alte limbi, am luat în considerare anul în care a apărut traducerea în românește, la care am avut acces. Cum și edițiile respective, pentru cărțile editate în limba română. Unde am comentat mai multe cărți ori mai mulți autori, cu apariții în ani diferiți, am precizat primul și ultimul an de apariție, conținând data celui mai vechi. Când am alăturat două-trei recenzii la aceeași carte, le-am aranjat după data apariției lor în presa literară. Nu am selectat textele comentariilor acestei cronici a vremurilor literare după criterii de valoare, neconsiderând că, diacronic, unii autori sunt mai demni a fi consemnați decât alții, așa cum împărați sunt puțini, generali, mai mulți, dar fără dorobanți nu am avea nici armate, nici generali, nici imperii, adică istorie. Așa cum nici vinul nu ar exista fără *mustul care fierbe* astfel formulat de Octavian Goga, ori, ca să exploatăm titlul revistei coordonate din Paris de Rodica Drăghinescu, nici literatura, fără *Levure littéraire*.

„Fraierii” de care vorbește cu fină autoironie un critic și istoric literar, mentor de școală și moment istoric în literatura română cum e N. Manolescu,

pot fi numiți și așa. Sau poeți ratați, sau poeți cu apucături empatice, de critic literar. Oricum i-am privi, ei consemnează, în interpretare proprie, evenimentele care au marcat desfășurarea vieții literare, după puterile fiecăruia: autor și comentator. Interpretul critic al textului, la fel ca traducătorul, au drept de cetate egal cu autorul. Ce va rămâne până la urmă din eforturile lor va hotărî, firește, numai timpul sau, mai concret, cititorii care ne vor urma.

Sibiu-pe-Cibin, 2024, Gerar

MIHAI POSADA

O linie aproape neagră – orizont poetic al unui Ghilgameș modern: Mircea Bârsilă

Născut la 19 octombrie 1952 în satul Cârciu, com. Văgiulești, Gorj, poetul Mircea Bârsilă urmează studiile liceale în Banat, la Caransebeș, unde un loc aparte în biografie îl reprezintă amicitia cu poetul Octavian Doclin de la Reșița. Studenția, la Facultatea de Filologie din Timișoara, îl apropie „la cataramă” de regretatul poet și revoluționar Ion Monoran. Se mută în Argeș, de unde este soția sa, iar în anul 2000 obține doctoratul în literatură și funcționează ca profesor al Universității din Pitești. A publicat volume de versuri, eseu, istorie și critică literară, este multiplu premiant al Uniunii Scriitorilor din câteva filiale și al mai multor festivaluri de literatură românească. Volumul de versuri ***O linie aproape neagră – poeme/ Une ligne presque noire – poèmes***, a apărut în anul 2000 în București, la Editura La maison d'édition AMB, Colecția Nobel (discretă aluzie!), cu traducerea a jumătate din textele românești în limba franceză de Linda Maria Baros.

Volumul bilingv a câștigat în 2001 *Premiul Asociației București* al Uniunii Scriitorilor din România și *Premiul Cea mai bună carte de poezie a anului* la Festivalul Național de Literatură *Poesis*, Satu Mare. Alex Ștefănescu îl consideră „cel mai mare poet român de astăzi”. Dincolo de adevărul că „toate generalizările sunt false, inclusiv aceasta”, apreciem părerea istoricului literar cum că Mircea Bârsilă posedă geniu poetic, fapt recunoscut de critica specializată, poate nu la nivelul pe care talentul poetului îl merită, cu toate că despre opera sa au scris elogios mulți alți cumoscători în viață sau decedați: Radu G. Țeposu, Valeriu Cristea, George Alboiu, Laurențiu Ulici, Constanța Buzea, Valentin F. Mihăescu, Gheorghe Grigurcu, Mircea Mihăieș, Daniel Dimitriu, Al. Cistelean, Nicolae Oprea, Gheorghe Mocuța, Dan Cristea – ca să-i menționăm doar pe cei cuprinși cu păreri despre poet în chiar volumul respectiv, la capitolul *Privirea criticii literare* (pp. 97-103). Nu strică să ne amintim, în context, alegația lui Natsume Sōseki (1817-1916): „Singurătatea este prețul pe care trebuie să-l plătim pentru că ne-am născut în această perioadă modernă, atât de plină de

libertate, de independență și de propriul nostru egoism”. Poemele, în număr de 53, nu au titlu.

Poetul insomniac: „Și insomniile mele” (p. 10), sau „...zorii mă găsesec întotdeauna la masa de scris” (p. 51) are predilecția surprinderii momentelor aurorale: „Au sângele tău/ mai poate să alerge, neobosit, în continuare,/ și fără să aibă nevoie să-și țină ochii deschiși? Mai știe/ să se bucure de propriul său eroism, în această lume în sine,/ de uguitul matinal al porumbeilor/ sau de râuri de pe coaja verde a pepenilor în creștere?” (p. 62); „Un frumos pesimism întinzându-se/ peste tot. Un lirism echivoc. O brumă de un deget/ de groasă, în fiecare dimineată” (p. 11). Crepusculul din zori este reiterat ca început de lume, trăit de fiecare dată cu intensitatea conștiinței unicității speței fenomenului și a privitorului însuși, martor al miracolului pe care, cu luciditatea specifică marilor spirite, îl suportă mereu cu sporită dificultate: „Mi-e tot mai greu să mă simt existând” (p. 65). Afirmatie ce ar putea figura ca motto al întregului volum. De cealaltă parte stau, în echilibru: „orele sibilinice ale serii” (p. 23), „trilul tenebrelor” (p. 31), „lucrarea tenebrelor” (p. 47), când iarăși: „Au început insomniile./ Trestia. Porumbul. Tenebrele. Și ciripitul păsărilor/ – atât de voioase – ale beznelor din adâncuri”, (p. 49). Un autoportret tenebros în paradoxala-i vitalitate, la pagina 52: „Am obosit pur și simplu s-o iau mereu de la capăt, aspru/ și mohorât, dimineată de dimineată, sau, dimpotrivă,/ evlavios ca o rămă din bălegarul pus, în copilărie,/ cu șapca, la rădăcinile sufletului [...] Îmi plutește, la fel ca Ofelia, setea de viață, pe ape./ Mie însumi, dacă vreți să mă credeți, îmi apar travestit/ într-un înger: un înger ce trece, prin lume, în somn,/ și pe care tot ce vede îl face să creadă/ în bezna – luminată de ruguri – din întunecatul Infern”, dublat în pendant cu o dionisiacă muștrare a morții înseși: „De ce nu se fac serbări/ și praznice în cinstea ta, Moarte? De ce nu vii tu, Moarte,/ pe un cal cu hamurile roșii sau în leagănul poleit/ dintre coarnele cerbilor? [...] De ce sunt fulgere și tunete pașii tăi, Moarte?/ De ce vii tu pe cărări încrucișate de duhurile rele./ Moarte? Vino, Moarte, așa cum se cuvine să vii/ și ca să pot să-ți spun și eu liniștit: «vino» (sau poate/ chiar «vino-mă»), în cea de pe urmă noapte a mea” (p. 46).

Poezia lui Mircea Bârsilă mustește, în această culegere, de simboluri mitologice ca secvențe de istorie a religiilor reflectate liric, împreună cu o selecție a ritualurilor magice și practicilor șamanice bine alese și calibrate în construcția unor viziuni ontologice fundamentale: „O stare de care m-aș putea lecui singur/ dacă sfintele kamlenii de vindecare nu ar presupune/ atât de primejdioase coborâri în infern” (p. 10), „...mă vizitează, în ascuns/

monstruoasele fiice îmbrăcate totdeauna în negru/ ale străvechilor zeități subpământene” (p. 16); valorificări crescătoare în bine ale cântecului-descântec de făcătură: „Cine îmi face cu două cuvinte uscate/ eu desfăc cu trei verzi. Cine îmi face cu trei cuvinte verzi/ eu desfăc cu patru date în pârg” (p. 21); „Până și duhurile codrilor, ce duceau, altădată, săgețile/ către țință, s-au împușinat [...] Cele mai triste vânătași ale pământului sunt mormintele” (p. 54). La p. 8 apar „druștele” – cu rolul lor dublu în celebrarea momentelor de cumpănă ale vieții: însoțitoare ale miresele sau bocitoare ale tinerilor decedați; sau o viziune a „vacilor dedalice în care se ascund/ peste noapte, femeile/ pentru împreunarea cu taurii !” (p. 31). Și basmul este pus în valoare, ca oficiant al riturilor esențiale: „Arată-te, iubito, dacă te înduri,/ din vechile mitologii uitate,/ și lasă-mă să fiu balaurul pe care/ îl vei aduce, goală, în cetate” (p. 35). Dedublarea, reintegrarea în marele Tot este descrisă ca ritual misterios: „Se mișcă ceva în mine: o pietricică, un vierme/ sau o șopârlă mică. Mă învârtesc în jurul meu, din ce în ce/ mai repede, rostesc incantații, mă clatin, cad, mă ridic,/ mă simt alături de mine, apoi în spatele meu, în față,/ și de fiecare parte a mea [...] Sunt altul./ Sunt de nerecunoscut. O pietricică. O șopârlă. Un vierme” (p. 45) Până și cuvintele fără niciun înțeles, utilizate în descântece pentru valoarea lor considerată superioară cuvintelor cunoscute, apar cu acest rol incantatoriu, de anamneză sonoră a jocurilor copilăriei ingenuie, pure, rămășițe ale limbajului îngeresc, fiind reluate din primul text (unde apar deja repetate), în cel final al cărții: „Adsis. Foros. Tamis./ Dehidas. Fighidis. Efraus.” (p. 7 și p. 66). Doar că mai dramatic, mai cu emfază decât „Cir-li-lai”, sau „Vir-o-con-go-eo-lig” și „Lir-liu-gean”, rostite la fel de himnic de mai hermeticul Ion Barbu.

Reverberații din poezi cunoscuți? Firește, la un autor cultivat pe măsura talentului său clocotitor. Găsim, astfel, repetiții lexicale sau sintactice, pe lângă cele deja menționate, dar altfel decât la Cezar Ivănescu ori la Marin Preda, reiterația jucând, și aici, același rol de incantație magică: „Un șoarece roșu/ ronțâind cu îndârjire pe sub dușumele: soarele/ Un șoarece roșu/ ronțâind cu îndârjire pe sub dușumele: soarele” (p. 8), „Ești singur [...] la fel ca un urlet de lup/ la fel ca un urlet de lup” (p. 15), sau: „O lampă al cărei centru se ascunde în soare: copilăria./ O lampă al cărei centru se ascunde în soare: copilăria” (p. 41). Repetiția dezvăluie, în plan poetic, conștiința nevoii didactice de plasare a anumitor versuri în atenția auditorului/cititorului, de fixare în memoria lui absolută. Afirmatia „Și eu sunt fiul tău, noapte/ Totul ți-e destinat ție” (p. 66), ca un ecou din Novalis, mistical pentru care adevărul trebuie căutat nu în lumina zilei, ci în preludiul morții eterne care

este noaptea. De aici și atrocitatea unor secvențe de luciditate matinală, găsindu-l pe poet mereu pe meterezele mesei de scris, în imagini de mare forță a expresiei: „...soarele este plin/ de noroi și de sânge, în fiecare dimineată”; sau o splendidă metaforă a eredității tragice: „Sunt purtat, în zori, de o furnică/ de la un mușuroi la altul, în spate, și de la un/ cimitir la altul: eu semănând cu oul ei/ și ea, desigur, cu mama – îmbrăcată în negru” (ambele, la p. 7). Alcătuirea vegetală din „lemn moale, lemn sfânt” a viorilor aprinse-femeile blagiene, aici are materialitate grea, de ceramică arhaică, htonică, pusă și ea să cânte un imn al nădejzii: „Un vas din pământ/ roșu: femeia. Din lut adus din adâncul apelor./ ce nu obosesc niciodată să fie femeie, și din țărână/ furată, noaptea, din cimitire. Un semn luminos/ printr-un geam aburit” (p. 40). Ochiul eminescian „închis afară înlăuntru se deșteaptă”, iar aici, printr-o cu totul altă metamorfoză a sinelui, sub semnul constant al arhaicității și mitologiei: „Sunt lucruri ce n-au fost văzute / decât cu ochiul cel triumfiular din frunte,/ și care îmi răsare, uneori, și mie./ și de la sine el răsare,/ când mi se întâmplă să apun spre dimineată,/ cu fruntea între sâni unei domnișoare” (p. 44), dar rămâne sigilat, refuzat transcendentului, printr-o vină asumată: „Această viață trăită cu ochii închiși la tot ce este vis./ Această poveste trăită cu ochii închiși la tot ce este realitate” (p. 59). Contrazicând o acuzație de sorginte divină ce i-ar fi fost direct adresată: „Nu ești îndeajuns de nebun – îmi spune îngerul. Nici un poet/ nu mai este îndeajuns de nebun” (p. 53), poetul Bârsilă se pretinde nebun de beția frumuseții acestei materialități ambientale suculente, vii, fraterne și, în felul Sfântului Francisc din Assisi, misticul „nebul întru Hristos” care le ținea predici zburătoarelor, poetul declară că și el poate conversa cu copacii și cu peștii: „Dacă nu cumva sunt beat sau vrăjit/ sau pur și simplu nebun. Stau de vorbă cu arborii/ în limba arborilor. Stau de vorbă cu păsările/ – atât de frumos colorate – ale verii, în dialectul/ acestor păsări” (p. 41).

Momentul de grație respectiv (crăpatul de ziuă) acutizează luciditatea, percepția dramatică a realității, absurdul și tragedia ființei. Dar existența umană, acest parcurs între moarte și viață, se desfășoară liric prin angajarea, în pandant, a desperării cu nădejdea. Reazemul fundamental al sensului vieții, iubirea: „Și totuși femeile sunt făcute pentru desfătare” (p. 40; vezi și oda pentru femeia tânără, de la p. 48) de proveniență esențialmente creștină, are imaginea Crucii ca „punct de sprijin prin excelență” (M. Eliade): „Voi muri, știu bine acest lucru, dar este prea târziu/ pentru întoarcere. Îmi voi lăsa, aici, și inima și ochii/... / Aici, unde nici măcar pielea de pe noi nu este a

noastră/ și unde singura ușă/ dintre cerc și pătrat rămâne, în continuare, crucea” (pp. 60-61). „Știu, voi muri/ dar, câtă splendoare”, spunea și misticul Daniel Turcea. Potrivit aceluiași *Tratat de istorie a religilor*, lemnul Crucii învie morții, deoarece „Crucea a fost făcută din Pomul Vieții care fusese sădit în Paradis”, iar poetul vorbește și el despre acest simbol ca orice inițiat, pentru care Crucea este „prototipul originar: Pomul Vieții; *realitatea, sacralitatea și viața* concentrate într-un Arbore minunat, care se află într-un «centru» sau într-o lume inaccesibilă, și din care numai cei aleși pot gusta”. De aici și puterea mântuitoare a Celui răstignit pe lemnul ei într-o palid-dantescă hierofanie experiată, firește, la ceas auroral: „Încă vă mai strigă pe nume câte-o sperietoare/ și aceste strigăte de departe ne fac să-l vedem, aievea,/ înainte de revărsatul zorilor, pe Iisus” (p. 32). Dacă poezia lui Mircea Bârsilă poate că nu este, cu toate acestea, expresie propriu-zisă a devoțiunii creștine, poetul folosește simbolurile religioase ca motoare de căutare a sensurilor firii, cum bunăoară în momentul matinal al „despărțirii de lumea/ pe care o pierdem, mereu,/ trezindu-ne, și al unghiului din care se vede/ o vacă imaginară: de fiecare dată aceeași vacă slabă/ și neagră, în timp ce este mâncată de o vacă albă. Utrenii” (p. 14); dar nu lipsesc nici accentele barbare, de revoltă psalmică, provocate de absurdul existenței eșuate în șeol, unde lumina și întunericul sunt totuna: „Această lume/ în care seminția omenească a fost trasă,/ încă de la începuturi, pe sfoară” (p. 8), sau: „...această viață. Această lume. Această incredibilă farsă” (p. 45), în pandant, spuneam, cu o sfâșietoare nostalgie după vremea ingenuității pierdute: „Unde sunt anii când scriam poezii/ incredințat că sfârșitul, la fel cu punctele negre/ de pe elitrele gărgărițelor, este un simplu adaos?” (p. 16). El preia chiar autoreferențialitatea hristică prin excelență a Fiului lui Dumnezeu, bagatelizându-i luciferic (faustic?) teandria prin reducere la calitatea de simplu Fiu al Omului: „Sânt cel ce sunt. Uneori beau – și beau, într-adevăr/ prea mult. Au cum să fii cumpătat și să nu bei/ când vezi un ceasornic, dacă te uiți înapoi, un ceasornic imens/ cu orele frânte? Cum să nu simți nevoia să-njuri/ de vreme ce toate, absolut toate, ne mint: ne minte trandafirul,/ nu minte orizontul, ne minte limpezimea./ [...] Se vor speria diavolii/ de câtă tristețe voi duce dincolo, la împlinirea vealeatului” (p. 57). De poetul „alcoolorilor tari” îl leagă o afirmație preluată, intertextualist și integral din Labiș: „Trăiesc în altă lume decât voi [...] Suntem contemporani, dar nu mai avem nimic în comun” (p. 43). În fond, la un poet cu atât de bogate izvoare în acel *locus amoenus* care este civilizația sătească tradițională (arhaică, aflată în directă și naturală simbioză cu pământul și apele, cu animalele și

plantele naturii, cu cerul de deasupra și cu morții de dedesubt), religiosul participă firesc la desăvârșirea personalității de intelectual complet, spiritualizat în acest *nisus formativus* coroborat temeinicelor acumulări ulterioare din învățătura măștrilor și surse livrești. Firește, irepresibila vitalitate de care vorbesc comentatorii poeziei sale este una din caracteristicile liricii lui Mircea Bârsilă, poet dăruit de zei și de Dumnezeu cu talentul valorificării plastice a cunoașterii teoretice pe măsura impetuoșității trăirilor personale, cultivând o artă a spiritualizării vitalității, materialității înseși. Materialitatea bogată a versurilor lui Mircea Bârsilă (semnalată de Alex. Ștefănescu, Valentin F. Mihăescu, Al. Cistelean ș.a.) are nevoie să își numească elementele spiritualizate și inventează în acest scop cuvinte noi, împropiind lexicul și perceptibilitatea noastră: „Și asprul discurs – din mai multe fragmente – al întunericii: întotdeauna același întuneric/ și aceleași răspunsuri aduse de fiicele lui – întunericele” (p. 8), sau: „o laură-balaură cu solzii de aură” (p. 14). Lumea satului, desacralizată reticent, se pârguiește – spuneam, de o luxuriantă mitologie ce vine să sporească somptuoșitatea, vitalitatea și franchețea universului poetic ce își izbește, metaforic vorbind – cititorul, în plină figură.

Firește, atributele satului ideal consună cu acelea ale zăvoaielor Raiului, așa încât poetul îmbrățișează un soi de animism arhaic în straie de ascet modern și se vede îndreptățit să-l deplângă pe comilitonul său înstrăinat de splendoarea lucrurilor simple dar adevărate care amintește vremea ontologică a copilăriei, iar în plan filogenetic, vârsta paradisiacă a Creației: „Trăiesc [...] în lumea copilului/ și a sălbaticilor fără nici o filozofie/ dar care știu să caute, prin zăvoaie, miere și rădăcini/ și să asculte, în extaz, la amiază, plânsul ocrotitor/ al prigoțiilor. Veniți cu mine pe câmp/ să privim de aproape spicul de grâu și să tragem adânc/ în piepturi mirosul de iasomie și de rogoz. Veniți/ să dormiți într-o păstăie răcoroasă de mazăre./ De când nu ați mai stat de vorbă cu sturzul?/ De când nu ați mai înnoptat, lângă un foc, într-o luncă?/ Nici nu bănuți cât de mult vă compătinesc !” (p. 43). De aici, poate, predilecția poetului pentru momentul auroral, al crepusculului matinal, ca moment însemnat al propriei existențe, chintesență simbolică a firii Creației înseși.

Mircea Bârsilă „locuiește poetic” materialitatea versurilor sale și pune semn de identitate între poezie și viață: „Dimineața scriu. Ziua scriu. Mă trezesc, peste noapte,/ și mă așez din nou la masa de scris” (p. 34). Ca o promisiune camuflată într-o profesiune de credință subsumând imaginea Poeziei ca oglindă a conștiinței paradisului, acum „citit în ghicitoră”, ca

pregustare a unei mult mai binecuvântat de impetuoase bucurii, autorul cărții **O linie aproape neagră – poeme/poèmes** își ia „Un mândros și repetat rămas bun/ de la fiecare poieniță pe sub care se văd niște arături negre./ iar sub negrele arături o biserică/... / Îmi iau, cu mânie, rămas bun/ de la mine însumi și de la toate femeile încă tinere/ și frumoase: atât cât poate să fie de tânără o femeie/ după mai mulți ani de la nuntă, atât cât poate/ să fie de frumoasă o femeie de prin părțile noastre/ hiperboreene. Rămas bun, poezie, rămas bun iubito,/ singura mea rădăcină, primăvară de primăvară, și, totodată/ singura oglindă – o mică oglindă de buzunar./ în care mi s-au arătat, uneori, la fel ca prin ceață, anumite imagini din rai./ Îmi este tot mai greu să mă simt existând:/ o linie aproape ostilă,/ o linie aproape ștearsă,/ o linie aproape neagră” – în ultimul text al volumului (pp. 65-66).

* * *

„Materia” poeziei lui Mircea Bârsilă face corp comun cu natura lucrurilor simple, apropiate dar ignorate și a ființelor mici, natură căreia îi este declarație de dragoste permanentă și invitație la cunoaștere, apropiere, celebrare. El oficiază ca un maestru această marțialitate a iubirii frumuseții lumii pe care alienarea noastră perpetuă nu o mai vede, iar conștiința noastră nu o mai poate percepe în adevărata-i splendoare și pentru a cărei revelare sunt scrise textele poetului. Poezia sa este imn al adevărilor vechi, uitate odată cu prăbușirea omului din numinoasa adorație în care a fost creat, în (ne)firescul infern al acumulărilor instinctuale, proprii noii sale naturi, cu gândirea scâlciață. Religiosul imanent liricii sale, ca element în *nisus formativus* al poetului, are ecouri nezmogomotoase, împletite din tandră nostalgie & revoltă psalmică; ecou din construirea personalității unui intelectual originat de acel *locus amoenus* creștin. Erosul pur, declicul căderii primordiale, are la poetul acestei „linii aproape negre” mustoasa vitalitate a unei bucurii iraționale, mai veche decât aceea din **Cântarea Cântărilor** și poate chiar decât eterna îmbrățișare a lui Geb și Nut, ca în imnul pentru femeia tânără ce nu poate fi cunoscută în rețele de socializare, ci numai prin contact viu și nici atunci înțeleasă aieva: „...ispititoare frumusețe a femeii tinere [...] Îi place să ne știe/ pe toți aprinși cu poftă asupra ei și să mânuiască suveica/ războiului de țesut. Îi place să cânte așa cum cântă/ sirenele, și de ce să nu cânte și cum să nu cânte./ dacă înseși miresmele sunt gândite, în această lume./ în chip de corp femeiesc. [...] O făptură pe care nimeni nu o poate cunoaște de la distanță – din scrisori./ din fotografii, din frânturi – și care se prefacă, adesea./ că uită, asemenea lunii, că este goală. O spunere pe larg/ și atât de limpede încât nimeni nu o poate înțelege/ pe de-a întregul” (p.